SUB | NIEDERSÄCHSISCHE STAATS- UND UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK GÖTTINGEN

Werk

Titel: Herbarium Amboinense, plurimas conplectens arbores, frutices, herbas, plantas ter
Jahr: 1750
Kollektion: Zoologica
Digitalisiert: Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Werk Id: PPN369547365
PURL: http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN369547365
OPAC: http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=369547365

LOG Id: LOG_0216
LOG Titel: Caput Sextum. Foenum marinum. - Sesde Hoofdstuk. Het Zee-hooi
LOG Typ: chapter

Übergeordnetes Werk

Werk Id: PPN369544501
PURL: http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN369544501
OPAC: http://opac.sub.uni-goettingen.de/DB=1/PPN?PPN=369544501

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.
Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.
Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

CAPUT SEXTUM.

Fœnum marinum.

Quinta ſpecies eſt cinereus & lignoſus ac fragilis frutex, ſesqui pedem altus, paucos incurvos & inregulares gerens ramos, plerumque ad unam inclinantes partem, prout a fluxu formantur.

Foliola habet longa ac tenuia, fragmenta filorum referentia, vel inſtar foliolorum arboris Caſuarinæ, cum Equiſeto convenientia, faſciculata inſtar ſetorum, vel ſicci Fœni, ad tactum rugoſa, acſi ex multis lamellis compoſita eſſent, ſi vero flectantur, franguntur.

Rami rugoſi quoque ſunt, obtuſos gerentes apices abruptorum ramorum, coloris terrei, ſubſtantiæ levisſimæ & fragilis. Si recens ex mari ſit protracta hæc planta, multo muco obducta eſt, qui in cute pruritum levem ſeu ardorem cauſſat fere inſtar Algæ marinæ.

Pelloſa ſeſe figit radice in ſaxis fragilibus, in quibus nil ſolidi eſt.

Foliola peculiariter examinata magnam habent ſimilitudinem cum tenuibus ſetis cujusdam ſpeciei Pomi marini, Bœlu babi dicti, h. e. ſetum porcinum, quod ex ſimilibus quoque curtis articulis compoſitum & rugoſum eſt, ſed ſi alicujus cutim tangant hæc ſeta, abrumpuntur, & magnum cauſſant dolorem, qui ictibus depellendus eſt.

Nomen. Latine *Fœnum marinum*, & *Equiſetum marinum*; Malaice *Accarbaar rompot*, h. e. *Accarbaar gramineum* ſeu *fœnaceum.* Quidam id quoque vocant *Daun caſuari laut*, h. e. *Arbor marina caſuarina*, ob ſimilitudinem veræ arboris Caſuarinæ.

Locus. Raro reperitur, potiſſimum vero in ſinu Amboinenſi, neque in aliquem uſum adhibetur, niſi quod elegantiſſimæ arbuſculæ, denſam gerentes comam, aliquando pro raritate ſerventur. Aliquamdiu pluviis & ſoli exponuntur, dein per arenam & aquam trahendæ ſunt, ut mucus ardens ſeparetur. Putoque ex ardente ipſarum natura, interne adſumptas noxias eſſe.

In Boreali Ceramæ plaga in freto ad orchiam aquarum multæ ſimul creſcunt hæ arbuſculæ, ad unius alteriusve ſpithamæ altitudinem, in multos nodoſos ramulos ſeſe dividentes, qui ſpinuloſi ſunt ob ramulos deciduos, ſed ſuperius hi terminantur in ſubtiles pilos, coloris plerumque flaveſcentis.

Tabula Octuogeſima

Ad Figuram primam exhibet *Flabellum marinum Aruenſe*, ſub finem capitis quarti deſcriptum, eſtque Keratophyton majus nigrum fibris tenuioribus elegantiſſime & denſiſſime reticulatum, *Boerh. Ind. H. L. B. pag.* 6. & Planta retiformis *Beſleri Tab.* 24.
Figura ſecunda *Cupreſſum* ſiſtit *marinam.*
Figura tertia *Fœnum* denotat *marinum*, ſeu *Caſuarinam*, & *Equiſetum marinum.*

SESDE HOOFDSTUK.

Het Zee-hooi.

De vyfde zoorte is een grauwe, houtagtige, en broſſe heeſter, anderhalve voeten hoog, met weinige kromme en onordentelyke takken, gemeenelyk na eene zyde hellende, zoo als deze ſtroom leid.

Het heeft lange dunne blaadjes, als ſtukken van garen, of gelyk de bladeren van de Kaſuaris-boom, met het Equiſeet over een komende. In bosjes by malkander ſtaande, als bosjes droog hooi, in 't aantaſten ruig, als of ze van veele kleine ſchilfertjes t'zamen gezet waren, dog als men ze buigt breekende.

De takken zyn ook ruig, vol ſtompen van afgebrookene takken, aardagtig van couleur, zeer ligt van ſubſtantie, en breekzaam. Vers uit Zee komende, is het met veel ſlym behangen, de welke op de huid een klein jeuken of brand veroorzaakt, ſchier als Zeekwabben.

Het beveſtigt met een huidagtige wortel, op brokkelige ſteenen, daar aan men niets maſſiefs vinden kan.

De blaadjes in 't byzonder bekeeken, hebben groote gelykeniſſe met de fyne borſtels van zekeren ſlag Zeeappel, Boelu babi, dat is Varkensborſtels genaamt, dewelke ook van diergelyke korte leden gemaakt, en ruig zyn, maar iemand in de huid ſteekende kort af breeken, en grooten pyn veroorzaken, die men met kloppen verdryven moet.

Naam. *In 't Latyn* Fœnum marinum, *en* Equiſetum marinum; *in 't Maleits* Accarbaar rompot, *dat is* gras *of* hooiagtig Accarbaar. *Zommige noemen 't ook* Daun caſuari laut, *dat is* Zee-caſuarisboom, *na de gelykenis van den regten Caſuarisboom.*

Plaats. *Het werd wenig gevonden, meeſt in den Amboinſchen inham, zoo werd het ook tot niets gebruikt, behalven dat de mooiſte boompjes, die digt van loof zyn, zomtyds tot raiteiten bewaard worden. Men moet ze een goeden tyd in regen en zonne leggen, daar na door zand en water trekken, om den brandigen ſlym af te ſchuuren. Ik oordeel uit zyn brandigen aart, dat het binnes lyfs gebruikt, ſchadelyk zoude zyn.*

Op de Noord-kuſt van Ceram, op de reven van omtrent een vadem waters, groejen veele ſtruikjes digt by malkander, omtrent een of twee ſpannen hoog, en zig in veele geknopte takjes verdeelende, dewelke ſteekelig zyn wegens de afgevalle takjes, maar boven eindigen ze in fyne hairtjes, en breeken niet ligt, van couleur doorgaans bleek-geel.

De Tagtigſte Plaat

Vertoont in de eerſte Figuur de Arueeſe *Zeewajer*, aan het einde van het vierde Hoofdſtuk beſchreeven, en is de grooter, zwarte Keratophyton, met dunder vezels, zeer net en dik als een net gevlogten, van *Boerh. Index H. L. Bat. pag.* 6. en de netsgewyze Plant van *Beſler Tab.* 24.
De tweede Figuur vertoont de *Zee-Cupres.*
De derde Figuur betekent het *Zee-hooi*, ofte de Zee *Caſuarina*, en Zee *Paarde-ſtaart.*

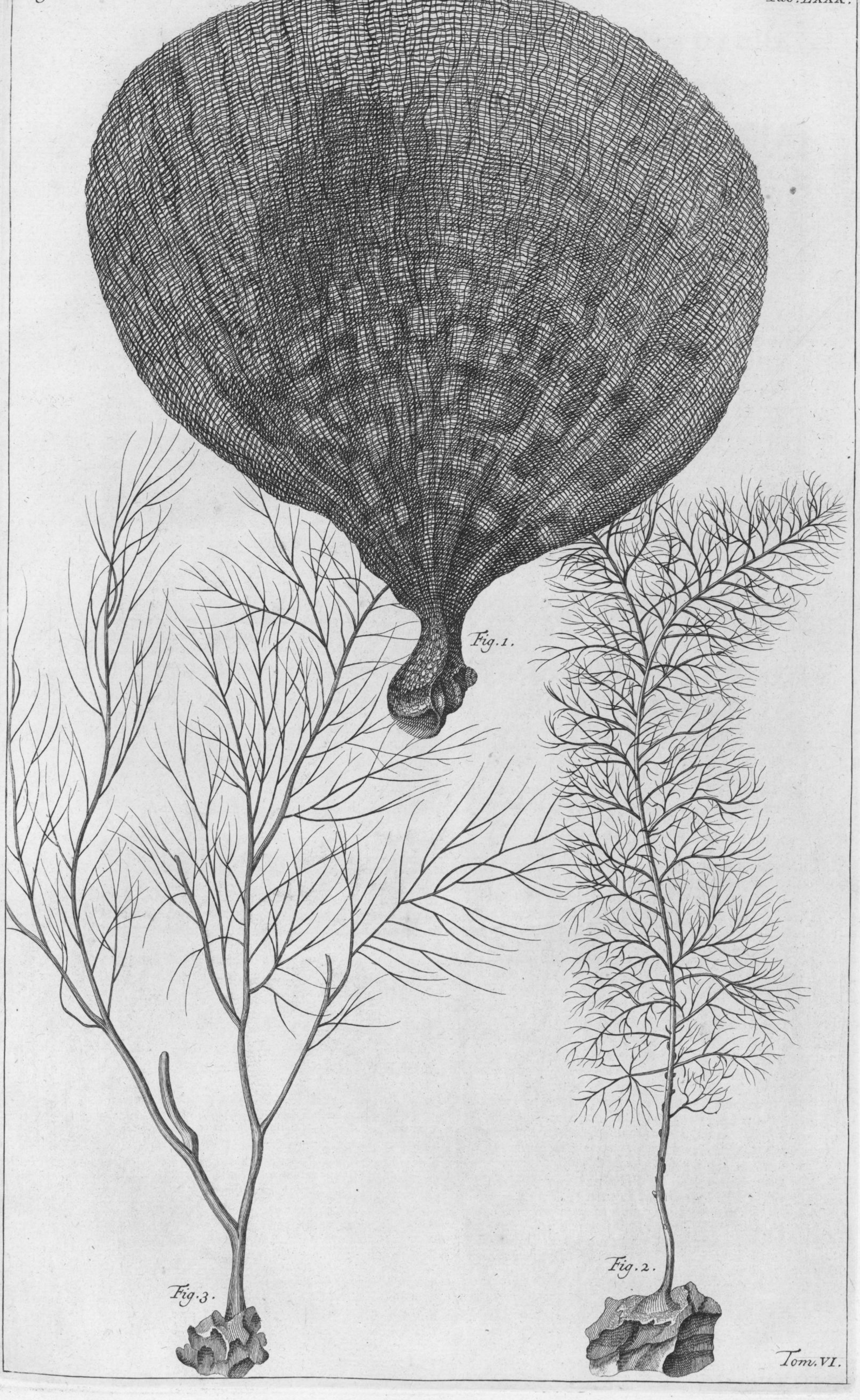
Fig. 1.
Fig. 2.
Fig. 3.